

OBSAH

1	PŘEDMLUVA	7
2	ÚVOD	9
3	HISTORICKÁ KERAMOGRAFIE	17
3.1	Keramické suroviny	18
3.1.1	Hlavní keramické suroviny	18
3.1.2	Pomocné suroviny	21
3.2	Technologie keramiky	21
3.2.1	Příprava keramické hmoty	21
3.2.2	Sušení keramiky	22
3.2.3	Engoby, glazury	24
3.2.4	Hrnčářské pece	26
3.2.4.1	Morfologie pecí	29
3.2.4.2	Funkce pecí	30
3.2.5	Výpal keramiky	30
4	PETROARCHEOLOGIE KERAMIKY	33
4.1	Metody studia	34
4.1.1	Optická mikroskopie	34
4.1.2	Scanovací elektronová mikroskopie a mikroanalýza	34
4.1.3	Rentgenová difraktometrie	38
4.1.4	Rentgen-fluorescenční analýza	39
4.1.5	Termická analýza	39
4.1.6	Metody založené na luminiscenci minerálů	40
4.1.7	Metody založené na radioaktivitě	41
4.1.7.1	Metamiktiní minerály	42
4.1.8	Instrumentální neutronová aktivizační analýza	42
4.1.9	Laserová ablace	42
4.1.10	Infračervená spektroskopie	43
4.1.11	Ramanova spektroskopie	43
4.1.12	Atomová emisní spektroskopie	44
4.1.13	Atomová absorpční spektroskopie	44
4.1.14	Hmotnostní spektroskopie	44
4.1.15	Mössbauerova spektroskopie	45
4.1.16	Magnetická susceptibilita	45
4.1.17	Separáční metody	46
4.2	Mikropetrografie (keramická petrografie)	46
4.2.1	Mikrostruktury archeologické keramiky	47
4.2.2	Minerály plastických surovin	48
4.2.2.1	Kaolinit-halloysit	49
4.2.2.2	Illit	49
4.2.2.3	Montmorillonit smektit	50
4.2.3	Neplastické suroviny (ostrivo)	50
4.2.3.1	Ostrivo reprezentované úlomky minerálů	51
4.2.3.2	Ostrivo reprezentované klasty hornin a technolitů	63
5	ARCHEOLOGICKÁ KERAMIKA VYBRANÝCH LOKALIT MORAVY A SLEZSKA	77
5.1	Petroarcheologie písčité keramiky z Mikulčic a Pohanska	79
5.1.1	Petroarcheologie písčité keramiky z Pohanska	80
5.1.1.1	Pohansko technologická skupina I	80
5.1.1.2	Pohansko technologická skupina II	81
5.1.1.3	Pohansko technologická skupina III	82
5.1.2	Petroarcheologie písčité keramiky z Mikulčic	82
5.1.2.1	Mikulčice – technologická skupina I	82
5.1.2.2	Mikulčice – technologická skupina II	83
5.1.2.3	Mikulčice – technologická skupina III	83

5.13	Chemické složení keramických artefaktů z Mikulčic a Pohanska	83
5.1.3.1	Chemické složení keramických artefaktů	84
5.1.3.2	WDX mikroanalýzy pojiva artefaktů z Pohanska a Mikulčic	84
5.1.3.3	Pórovitost keramických artefaktů	87
5.1.3.4	Souhrn	88
5.2	Petroarcheologie grafitové keramiky	99
5.2.1	Mikropetrografický a DTA výzkum grafitové keramiky	100
5.2.2	Grafitová keramika z jihozápadní Moravy	105
5.2.3	Petrografický výzkum mikulčické grafitové keramiky	114
5.2.4	Grafitová keramika raně středověkého Přerova	122
5.2.5	Identifikace původu uhlíku	125
5.2.6	Tyglíky	127
5.3	Petroarcheologie brněnské keramiky 12.–13. století	131
5.4	Petroarcheologie slídové keramiky	138
5.4.1	Brno Josefská	138
5.4.2	Slídová keramika Tišnova	141
5.4.3	Slídová keramika z různých nalezišť	144
5.4.4	Geochemie studovaných slídových artefaktů	144
5.5	Petroarcheologie a geochemie loštické hrnčiny	153
5.5.1	Petroarcheologie loštické keramiky	154
5.5.2	Geochemické studium – normativní minerály	154
5.5.3	Mikrochemické analýzy novotvořených fází loštických pohárů	156
5.5.4	Experimentální ověření teplot výpalu a minerální skladby surovin	157
5.5.5	RTG studium	158
5.6	Petroarcheologie a petrochemie habánské keramiky	175
5.6.1	Habání a jejich keramické artefakty	175
5.6.2	Petroarcheologie habánské keramiky	177
5.6.3	Mikropetrografické analýzy	177
5.6.4	Geochemické studium keramických artefaktů	179
5.6.5	Mikroanalytické charakteristiky glazur fajánsi a hrnčiny ze Strachotína a Vacenovic	183
	5.6.5.1 Strachotín	184
	5.6.5.2 Vacenovice	185
5.6.6	Poznámky k provenienci surovin používaných v glazurách	186
6	REFERENCE	215
7	ABSTRACT	230
8	PŘÍLOHY	231